

hvor der holdtes vagt, og det var pålagt vogterne at låse hver aften og nat over. – Man får en mistanke om, at vagterne så gik hjem for at sove. Lænkerne, bøjlerne og låsene var nok ikke meget bevendt, for der var anskaffet to nye fangejern med to bøjler og en stang imellem. Men de var ikke taget i brug!⁵⁾

Det Lunderup fængsel var altså ikke så solidt, som ridefogden gerne ville give det udseende af. Det var jo også det billigste for godsejeren at lade fangen slippe, hvis det kunne ske på en sådan måde, at amtmanden ikke fandt anledning til at gribe ind.

H. K. Kristensen.

Noter: 1) Øster-Nør Horne herreds tingbog 9/11 1722. Den forudgående tingbog er mærkeligt nok kun autoriseret for Nørre herred, men omfatter dog begge herreder. I tingbogen 1722-31 mangler de første blade med autorisationen, også den er registreret som Nørre Horne herreds tingbog, men omfatter begge herreder. — Senere i tingbogen nævnes branddagen som søndag. Søndagen var imidlertid 1. nov., så her må være skrevet forkert. 2) I »æ bråndhus« fik jydepotterne den første svage brænding. Færdigbrændingen skete i »æ ildpøt«. 3) Tb. 16/11 1722. 4) Sst. 30/11 1722. 5) Sst. 30/11 1722, 11/1 1723.

VARDES YNGSTE SOGNEPRÆST

En sognepræst på 18 år, åbenbart en særdeles lovende ung mand! Dog – han var nok sognepræst lønmæssigt set, men arbejdsmæssigt var han kun »degn«, og måske ikke engang det.

Pavestolen, der dengang beklædtes af Innocens VIII, udstedte 17. april 1488 en bulle, hvorefter »sognepræst Jakob Jensen i Varde, som er 18 år gammel, får dispensation til ikke at lade sig præstevi, før han bliver 25 år«.

Året efter hører han atter fra paven: »Klerken Jakob Jensen fra Ribe stift får, skønt han kun er 20 år gam-

mel, ny provision på sognekirken i Varde og dispensation til i 7 år ikke at residere ved embedet, dog skal han inden et år lade sig indvi til subdiakon«.*)

At Jakob Jensen fik pavelig provision på sognekirken i Varde, vil sige, at han fik lovformelig besættelse af det ledige embede (om det er ved Sct. Jacobi eller ved Sct. Nikolaj kirke oplyses ikke). Når han blev fri for at lade sig præstevi, blev han også fri for præstegerningen, så længe dispensationen varede, og at han i det andet brev blev fri for at residere ved embedet, vil sige, at han ikke behøvede at bo i Varde, men da han skulle lade sig indvi til subdiakon, en lavere grad af diakon, kunne han blive krævet til at bistå præsten ved gudstjenesten, altså udføre nogenlunde det samme som den senere degn. Ved indvielsen blev subdiakonen da såre symbolsk korrekt overrakt et tomt alterkar og en epistelbog (han skulle gerne læse epistlen ved gudstjenesterne og række præsten elementerne ved nadveren). Konciliet i Vienne 1311 bestemte, at en subdiakon skulle være 18 år, mens der tidligere var krævet 20–25 års alder. Hvordan hr. Jakob 1488 var 18 år og knap 10 måneder senere 20 år, må vel nok være af den slags regnefejl, der går i den ønskede retning! Subdiakonen skulle leve i cølibat, mens degne måtte gifte sig.

Diakonerne og vel også subdiakonerne var gerne yngre mænd, der på vejen til præsteembedet fortsatte deres studier. Den Varde-præst har da utvivlsomt gået i skole i Ribe. Naturligvis har han måttet af med en god skilling for at få pavebrevene, men han opnåede da også gode resultater ved hjælp af dem.

Selv om den 18-årige ikke i »ungdommelighed« kunne måle sig med f. eks. Bernard Bartholomei, der

---

*) Citeret efter Acta pontificum daniæ IV.

H. K. Kristensen

11 år gammel fik pavelig provision til kanonikat og præbende i Lund, må hr. Jakob foreløbig betragtes som Varde bys yngste sognepræst. Det var ret almindeligt i den katolske tid, at man hjalp de unge med studierne ved at give dem et kirkeligt embede.

H. K. Kristensen.